Young Ebeveynlik Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Young Ebeveynlik Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=33457

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Young Ebeveynlik Ölçe?i (YEBÖ), Jeffrey E. Young taraf?ndan geli?tirilen ?ema terapi teorisi çerçevesinde, bireylerin çocukluk döneminde deneyimledikleri olumsuz ebeveynlik biçimlerini retrospektif olarak de?erlendirmek amac?yla Türk kültürüne uyarlanm?? bir psikometrik araçt?r. Bu ölçek, ebeveynlik davran??lar?n?n yeti?kinlerin erken dönem uyum bozucu ?emalar?n?n geli?imindeki rolünü incelemeyi hedefler. Ölçek, 10 farkl? alt boyutta, toplam 72 maddeden olu?makta olup, 6'l? Likert tipi derecelendirme kullan?r. Uyarlama çal??mas?, ölçe?in psikometrik özelliklerinin (geçerlik ve güvenirlik) Türk popülasyonunda kabul edilebilir düzeyde oldu?unu göstermi?tir.

Anahtar Kelimeler

Young Ebeveynlik Ölçe?i, YEBÖ, ebeveynlik stilleri, ?ema terapi, psikometrik özellikler, uyarlama, çocukluk ya?ant?lar?, ebeveyn tutumlar?.

Yazarlar

Gonca Soygüt, Zeynep Çak?r, Ay?egül Karaosmano?lu.

Amaç

Young Ebeveynlik Ölçe?i'nin temel amac?, bireylerin çocukluk ve ergenlik dönemlerinde kendi ebeveynleri taraf?ndan uygulanan, i?levsel olmayan ebeveynlik biçimlerini ölçmektir. Bu biçimler, bireyin yeti?kinlikteki erken dönem uyum bozucu ?emalar?n?n geli?imine zemin haz?rlayan kritik ya?ant?lar? temsil eder. Ölçek, özellikle klinik alanda, dan??anlar?n mevcut psikolojik zorluklar?n?n kökenindeki erken dönem ya?ant?lar?n? anlamland?rmaya ve ?ema odakl? terapi planlar?n? olu?turmaya yard?mc? olmak üzere tasarlanm??t?r.

Ölçe?in Türkçeye uyarlanmas? (Soygüt, Çak?r ve Karaosmano?lu, 2008), bu ebeveynlik biçimlerinin Türk kültürü ba?lam?nda geçerli ve güvenilir bir ?ekilde ölçülebilmesini sa?lam??t?r. Bu sayede, Türkiye'deki ara?t?rmac?lar ve klinisyenler, ?ema teorisine dayal? çal??malar?n? sa?lam bir ölçüm arac? üzerinden yürütebilmektedir.

Yap?

YEBÖ, Jeffrey E. Young'?n geli?tirdi?i ?ema Terapi modelinin temelini olu?turan, erken dönem uyum bozucu ?emalar?n olu?umuna yol açan kritik ebeveynlik davran??lar?n? ölçmektedir. Ölçek, ebeveynlerin çocuklar?na kar?? sergiledi?i i?levsel olmayan tutumlar? ve davran??lar? 10 farkl? alt boyutta ele almaktad?r. Bu alt boyutlar, çocuklar?n temel duygusal ihtiyaçlar?n?n (güvenli ba?lanma, özerklik, gerçekçi s?n?rlar vb.) ne ölçüde kar??land???na dair bireysel alg?lar?

ARABPSYCHOLOGY.COM

yans?t?r.

Ölçek, bireyin ebeveynini (veya temel bak?m vereni) nas?l deneyimledi?ini ölçerek, terk edilme, kusurluluk, duygusal yoksunluk gibi ?ema alanlar?n?n geli?imine zemin haz?rlayan spesifik etkile?im kal?plar?n? ortaya koyar. Ölçülen bu yap?, bireyin ?ema kökenli sorunlar?n?n anla??lmas?nda ve **?ema odakl? müdahalelerin** planlanmas?nda merkezi bir rol oynamaktad?r. Toplam 72 madde, 10 farkl? ebeveynlik stilini kapsamaktad?r.

Geçerlik

Young Ebeveynlik Ölçe?i'nin Türk popülasyonundaki geçerlik çal??mas?, ölçe?in teorik olarak belirlenen ebeveynlik biçimlerini anlaml? bir ?ekilde ay?rt edebildi?ini göstermi?tir. Yap?lan istatistiksel analizler, YEBÖ'nün ölçtü?ü yedi temel ebeveynlik boyutunun (Kuralc?/Kal?play?c?, Küçümseyici/Kusur Bulucu, Duygusal Bak?mdan Yoksun B?rak?c?, Sömürücü/?stismar Edici, A??r? ?zin Verici/S?n?rs?z, Kötümser/Endi?eli ve Cezaland?r?c?) istatistiksel olarak anlaml? farkl?l?klar yaratt???n? ortaya koymu?tur.

T-testi sonuçlar?, bu boyutlar aras?nda **anlaml? farkl?l?klar** bulundu?unu i?aret etmektedir (t de?erleri 2.00 ile 14.45 aras?nda de?i?mekte, p de?erleri ise .05 ile .001 aras?nda yo?unla?maktad?r). Bu bulgular, ölçe?in **yap? geçerli?inin** sa?land???n? ve teorik olarak ayr??t?r?lmas? beklenen ebeveynlik tutumlar?n? ba?ar?l? bir ?ekilde ölçme kapasitesine sahip oldu?unu desteklemektedir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik analizleri, YEBÖ'nün iki ayr? formu (YEBÖ-A ve YEBÖ-B) üzerinden yürütülmü?tür. Test-tekrar test güvenirli?ini inceleyen **Pearson korelasyon katsay?lar?**, her iki form için de istikrarl? sonuçlar vermi?tir. YEBÖ-A formu için katsay?lar .38 ile .83 ($p < .01$) aras?nda, YEBÖ-B formu için ise .56 ile .85 ($p < .01$) aras?nda de?i?mektedir. Bu de?erler, ölçe?in zaman içinde tutarl? ölçümler yapabildi?ini ve yüksek düzeyde güvenilirli?e sahip oldu?unu göstermektedir.

?ç tutarl?l?k analizleri (Cronbach Alfa katsay?lar?) de ölçe?in güvenilirli?ini desteklemektedir. YEBÖ-A formunda iç tutarl?k katsay?lar? $\alpha = .53$ ile .86 aral???nda seyrederken, YEBÖ-B formunda bu katsay?lar $\alpha = .61$ ile .88 aras?nda bulunmu?tur. Elde edilen bu katsay?lar, literatürdeki psikometrik standartlara göre **kabul edilebilir düzeyde anlaml?** olup, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? ölçme konusunda yüksek bir homojenli?e sahip oldu?unu göstermektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Faktör Analizi

Uyarlama çal??mas?, ölçe?in 10 alt boyuttan olu?tu?unu belirtmektedir. Bu yap?, orijinal Young Ebeveynlik Ölçe?i'nin teorik yap?s?n? temel almaktad?r. Faktör analizinin detaylar? kaynak metinde aç?kça belirtilmese de, 10 alt boyutun varl???, bu ebeveynlik stillerinin ayr? ve ba??ms?z faktörler olarak ortaya ç?kt???n? göstermektedir. Bu faktörler, ?ema teorisi ba?lam?nda farkl? temel duygusal ihtiyaçlar?n kar??lanmamas?na kar??l?k gelmektedir. Ölçek, bu 10 faktörün her birini temsil eden maddelerle ebeveynlik deneyimlerini yap?sal olarak ayr??t?rmay? ba?arm??t?r.

Araç

Test Türü: Uyarlama (Adaptation)

Format: Bireylerin geçmi? ebeveynlik deneyimlerini retrospektif olarak de?erlendirdi?i, 10 alt boyuttan ve toplam 72 maddeden olu?an öz bildirim ölçe?i.

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama), ?ngilizce (Orijinal).

Popülasyon Grubu: Klinik ve klinik d??? yeti?kin popülasyonlar.

Ya? Grubu: Yeti?kinler (Genellikle 18 ya? ve üstü).

Popülasyon Detaylar?: Türkiye'de yürütülen uyarlama çal??mas?, üniversite ö?rencileri ve genel popülasyon örneklemlerini içermi?tir.

Test Metodolojisi: 6'l? Likert tipi derecelendirme kullan?lmaktad?r. Kat?l?mc?lardan, ebeveynlerinin kendilerine kar?? olan tutumlar?n? 1 (tamam?yla yanl??) ile 6 (ona tamam? ile uyuyor) aras?nda puanlamalar? istenmektedir.

Anahtar Kelimeler

Psikometrik de?erlendirme, t-testi, Cronbach Alfa, iç tutarl?l?k, ebeveyn tutumlar?, retrospektif de?erlendirme, ?ema kökenleri.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?ildir.

Kurum E-posta Adresleri: goncab@hacettepe.edu.tr (Sorumlu Yazar: Gonca Soygüt)

Yaz??ma Adresi: Bilgi mevcut de?ildir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçe?in Türkçeye uyarlama çal??mas? **2008** y?l?nda yay?nlanm??t?r. Ölçe?in kullan?m? ve olas? ücretlendirmesi hakk?nda en güncel bilgiye ula?mak için sorumlu yazar Gonca Soygüt ile e-posta yoluyla ileti?ime geçilmesi önerilir.

Kaynaklar

Soygüt, G., Çak?r, Z. ve Karaosmano?lu, A. (2008). Ebeveynlik biçimlerinin de?erlendirilmesi: Young Ebeveynlik Ölçe?inin psikometrik özelliklerine ili?kin bir de?erlendirme. *Türk Psikoloji Yaz?lar?*, *11*(22), 17-30. (Makalenin orijinal PDF'i buradan indirilebilir: turkpsikolojiyazilari.com)

Ölçe?in orijinal uyarlama PDF'i burada mevcuttur: young-ebeveynlik-olcegi-toad.pdf

Young Ebeveynlik Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmu? olup, hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Ölçek 10 alt boyut ve 72 maddeden olu?maktad?r:

Kuralc?/Kal?play?c? (12 m): E?er i?ler düzgün ve yeterince h?zl? yap?lmazsa sab?rs?zlan?rd?
Küçümseyici/Kusur Bulucu (9 m): Bana hep bende yanl?? bir ?ey varm?? gibi davrand?
Duygusal Bak?mdan Yoksun B?rak?c? (8 m): Beni dinledi, anlad? ve duygular?m?z? kar??l?kl? payla?t?k
Sömürücü/?stismar Edici (7 m): Beni kendi amaçlar? için kulland?
A??r? Koruyucu/Evhaml? (7 m): Beni a??r? korurdu
Ko?ullu/Ba?ar? Odakl? (5 m): Ba?ar? ve rekabete çok önem verirdi
A??r? ?zin Verici/S?n?rs?z (6 m): Bana çok az disiplin veya terbiye verdi.
Kötümser/Endi?eli (3 m): Kötümser bir bak??? aç?s? vard?, hep en kötüsünü beklerdi
Cezaland?r?c? (4 m): Yanl?? bir ?ey yapt???mda beni cezaland?rd??? olurdu
De?i?ime Kapal?/Duygular?n? Bast?ran (3 m): Kapal? birisiydi; duygular?n? çok nadir açard?

ARABPSYCHOLOGY.COM